

Pedagogisk IKT-strategi

Stavangerbarnehagen planperiode
2016–2019

Stavangerbarnehagen
kan barn

STAVANGER KOMMUNE

Innhold

IKT i Stavangerbarnehagen	3
Innledning	5
Kompetanseutvikling	6
Mål for IKT-strategien	9
Mediekompetanse	11
Stavangerbarnehagens kvalitetsplattform	13
IKT i samarbeid med foreldre	17
Etikk og personvern	18
Litteratur	19

IKT i Stavangerbarnehagen

Digitale verktøy er en selvfølgelig del av det samfunnet vi lever i og den framtiden barna skal bli en del av. For å støtte barnets utvikling og kompetansedanning med henblikk på livslang læring og framtidig samfunnsnivå må barnehagen gjenspeile det samfunnet vi lever i. Sosiale medier, mobiltelefoner, datamaskiner, nettbrett, GPS, robot-teknologi osv. er alt sammen del av det norske samfunnet, og derfor også en del av barnas liv. I tillegg vokser dette feltet veldig fort, og barn blir stadig eksponert for ny teknologi og nye medier. Som voksne kan vi velge bort teknologi, mobiltelefon og nettbrett, og la være å bruke sosiale medier til kommunikasjon. Dette valget vil ikke barn som vokser opp nå ha i samme grad. For dem er informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) og digitale verktøy en realitet og samfunnsnorm de må forholde seg til. I framtiden vil det stilles større krav til digitale ferdigheter i utdanning, arbeidsliv og samfunnsnivå. Det første frivillige steget i utdanningen starter i barnehagen. I Stavangerbarnehagen skal vi bygge en målrettet og systematisk IKT-kompetanse som skal bidra til digitalt kompetente barn og ansatte.

Stavanger har som mål å være en digital kommune. Det vil i fremtiden være fokus på kobling mellom den pedagogiske plattformen i Stavangerbarnehagen og de krav og mål som settes for digitalisering av Stavanger kommune. Stavangerbarnehagens første IKT-strategi skal bidra til å ta et viktig og riktig steg i en digital retning. Denne IKT-strategien har vektlagt faglig utvikling for IKT i barnehagene. Pedagogisk bruk er prioritert framfor teknisk infrastruktur. Digitalisering av kommunikasjonen mellom foreldre og barnehage vil bli implementert i tråd med Stavanger kommunes digitaliseringsstrategi som har fokus på digitalt førstevalg.

Overordnede strategier:

- Alle ansatte i kommunale og private barnehager skal ha grunnleggende kompetanse i IKT. Dette betyr at barnehagene har kompetanse til å gi barna grunnleggende IKT-kompetanse i løpet av de årene de går i barnehagen.
- Alle barnehager skal ha tilstrekkelig og relevant IKT-utstyr. Det vil årlig bli satt av midler i Handlings- og økonomiplanen til innkjøp av IKT-utstyr til barnehagene.

Innsatsområdet for IKT-strategien er mediekompetanse. Det skal være gjennomgående i Stavangerbarnehagens kvalitetsplattform og konkretiseres gjennom aktivitetsforslag.

Ansvar for gjennomføring

Fagstab barnehage skal i planperioden tilrettelegge for kurs og kompetansehevende tiltak, samt støtte barnehagene i implementeringen. Virksomhetsledere skal implementere kunnskap og kompetanse i egen barnehage og forankre IKT-satsingen hos foreldre og foresatte.

Innkjøp av digital utstyr

Fagstab barnehage utarbeider en strategisk plan for hensiktsmessig innkjøp av digitalt utstyr til alle barnehagene. Lokale behov for innkjøp av digitalt utstyr foretas selvstendig av den enkelte barnehage.

Innledning

IKT-strategien for Stavangerbarnehagen skal gjenspeile rammene for IKT i Stavanger kommune slik det er beskrevet i kommunens IKT-strategi og digitaliseringsstrategi. Ifølge barnehagens rammeplan og nasjonal kompetansestrategi for barnehagene skal informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) være en naturlig og integrert del av barnehagens pedagogiske arbeid¹. Stavangerbarnehagens kvalitetsplan Stadig bedre og kvalitetssøylene i kvalitetsplattformen er det pedagogiske fundamentet for IKT i praksis. Dette er for å sikre at IKT inkluderes i det eksisterende pedagogiske arbeidet, og ikke brukes som et isolert og selvstendig pedagogisk verktøy. I tråd med nasjonale føringer er IKT satt i en pedagogisk sammenheng. Sentralt i denne sammenhengen er god forståelse av pedagogikk og mellommenneskelige relasjoner. Grunnholdningen er at teknologi skaper inspirasjon, men drives frem av pedagogikk. Det pedagogiske grunnlag i barnehagene og fundament for denne IKT strategi komme fra Rammeplanen. Strategien presenter overordnede tanker for IKT på barnehage.

IKT-strategien skal bidra til:

- Å utvikle et likeverdig barnehagetilbud med høy kvalitet i alle barnehager.
- Å utvikle barnehagebasert mediekompetanse med fokus på kvalitet i alle ledd.
- Å styrke barnehagen som læringsarena.
- At alle barn skal få egne erfaringer med digitalt utstyr.

Planen bygger på:

- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
- Nasjonal kompetansestrategi - "Kompetanse for framtidens barnehage" (2015- 2020).

- Stadig Bedre (2016-2019) Kvalitetsplan for Stavangerbarnehagen
- Kommuneplan for Stavanger 2014-2029.
- Digitaliseringsstrategi (2014-2029) Stavanger kommune.
- IKT-strategi (2014-2017) Stavanger kommune.

IKT-strategien er:

- Et styringsdokument for ansatte i Stavangerbarnehagen.
- En orientering til politikerne om digitalisering i Stavangerbarnehagen.
- Et grunnlag for kompetanseheving og -utvikling.
- En informasjon til foreldre og foresatte.

IKT-strategien skal være tydelig og kortfattet og ikke utfyllende for all virksomhet i barnehagene. IKT-strategien skal skape felles fokus for utvikling og vekst. Stavanger kommunes Handlings- og økonomiplan 2015–2018 satser på kompetanseutvikling. De ansattes kompetanse er avgjørende for et barnehagetilbud med høy kvalitet. Oppvekst og levekår vil legge til rette for kompetanseutviklingstiltak. Dette utarbeides i kompetanseplanen som er i tråd med kvalitetsplanen Stadig bedre.

¹ Rammeplanen, side 27

Kompetanseutvikling

Forutsetning for å kunne jobbe med IKT i barnehagene er digitalt kompetente voksne. I dag er det ulike kompetansenivåer for IKT i barnehagene. Kompetanseutvikling er derfor høyt prioritert i denne sammenhengen. I kompetanseutviklingen vil det være fokus på både den tekniske bruken av digitalt verktøy, samt inkludering av IKT i det pedagogiske arbeidet. I dette arbeidet må alle kunne tilstrekkelig til å ta ansvar for å jobbe med IKT for barn på en inkluderende måte.

For å sikre en grunnleggende basiskompetanse å bygge mediepedagogikk rundt, vil det være særlig fokus på følgende:

- Kartlegging av IKT-utstyr og kompetanse i barnehagene.
- Kurs og kompetansehevende tiltak.
- Holdningsarbeid om IKT på en inkluderende måte.

Fra 2017 fram mot 2019 blir kompetanseutviklingen et samarbeid mellom ressursbarnehager, nettverk, IKT-ansvarlige fra de enkelte barnehager og fagstab barnehage.

Det vil bli opprettet ressursbarnehager med god kompetanse på bruk av IKT på barnehageområdet. Ressursbarnehagene skal jobbe med bruk av IKT i pedagogisk praksis, og vil dele erfaringene sine med andre barnehager etter behov. Den enkelte barnehage deltar i nettverk og tar selv kontakt med ressursbarnehagene for å få inspirasjon eller ved behov for veiledning.

Digitalt verktøy

Digitalt verktøy er noe alle barnehager har, men i ulikt omfang. De aller fleste barnehager har bærbar pc og digitale kameraer. Mange har også tilgang til projektor, nettbrett og Wi-Fi. En del av kompetanseutviklingen vil fokusere på hvordan vi tar i bruk disse ulike digitale verktøy i en pedagogisk sammenheng. Det er ikke et mål å lære alle å bruke Windows eller alle innstillinger på et digitalt kamera. Pedagogisk tilgang til bruk av IKT

i barnehagen er uavhengig av teknologisk plattform. Ideen er å skape en basiskompetanse som hjelp til å ta i bruk alle digitale verktøy best mulig i en pedagogisk sammenheng.

Nettbrett

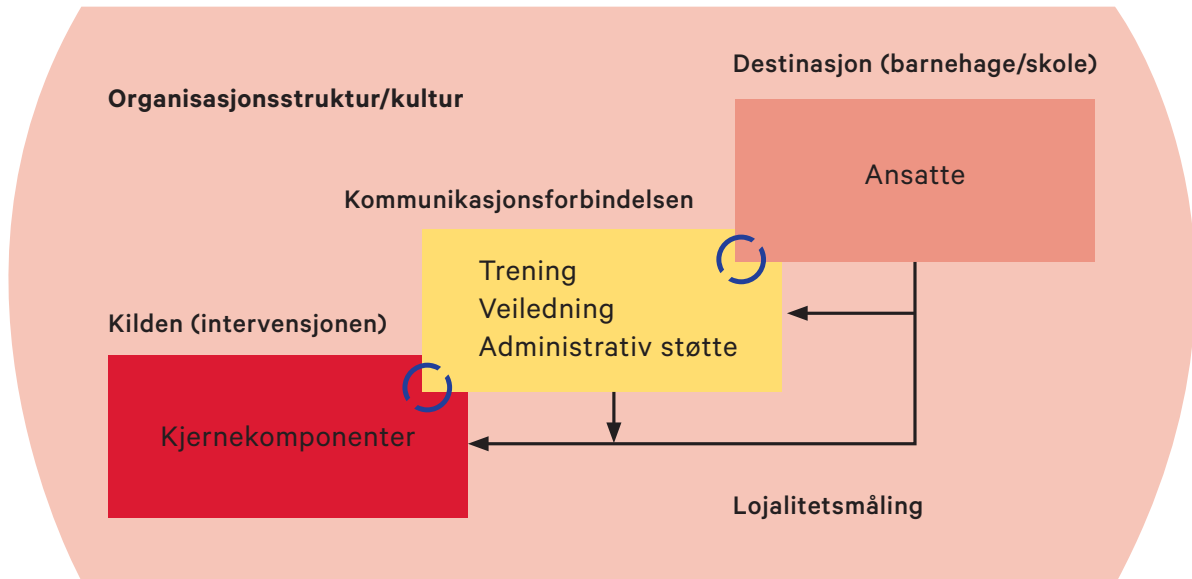
Det finnes et stort utvalg av digitale leker og IKT-utstyr. Interaktivbord, interaktivtavle, datamaskiner for barn etc. er alt sammen gode eksempler på digitale verktøy. Et bra startpunkt i dette arbeidet er nettbrett. Nettbrett kan brukes av både barn og voksne og er mobile og fleksible. De har kamera, et stort utvalg av programvare og kan brukes til å lese e-post og dokumenter. Ved hjelp av nettbrett kan bilder tas og videoer lages og lastes opp på nettet, blant annet. De pedagogiske mulighetene er nesten uendelige. Nettbrett har derfor en helt sentral rolle.

Stavangerskolen har fokus på bruk av IKT i undervisningen. For å skape god sammenheng mellom skole og barnehage er det også naturlig at barnehagen jobber med IKT. Barna vil få en basiskompetanse i barnehagen som lett kan overføres til skolen. Stavangerbarnehagen skal tilrettelegge for at alle barn starter på skolen med en gryende mediekompetanse, uavhengig av digital tilgjengelighet i hjemmet.

Kurs og kompetansehevende tiltak

Fagstab barnehage vil i løpet av planperioden tilby

Fixsen mfl (2005) sin oversiktsmodell for implementering²

² Oversetting til norsk: Pål Roland

barnehager kompetanseheving og utadrettet veiledning for IKT. Det vil bli tilbud om kurs i IKT med fokus på kvalitetssøylene i Stavangerbarnehagen. Kursene vil gi inspirasjon og veiledning i bruk av ulike digitale verktøy og i pedagogisk arbeid med Stavangerbarnehagen. Alle barnehageansatte, uavhengig av utdanning og IKT-erfaring, vil få tilbud om kurs. Konkret og praksisnær kompetanseheving innen IKT og pedagogisk arbeid i barnehagen vil bli vektlagt.

Implementeringskompetanse

I implementeringsarbeid er det sentralt å bli kjent med hvilke kjernekomponenter som er hovedinnholdet i endringen. Det er viktig at de ansatte får arbeide med å øve inn kjernekomponentene i den daglige praksisutøvelsen. I denne prosessen er det viktig med trening, veiledning og god ledelse.

Modellen over gir en oversikt over hvilke prosesser som må være tilstede når nye ideer, teorier eller aktiviteter skal implementeres i en barnehage. Implementeringsveilederen for Stavangerbarnehagen gir en utfyllende beskrivelse og forklaring av modellen.

Mål for IKT-strategien

Sentralt og overordnede mål for denne IKT-strategien er utvikling av mediekompetanse og dannelse hos barn og ansatte i Stavangerbarnehagen. Økte krav til barnehageansattes digitale kompetanse vil bidra til at barnehagebarna får oppleve nye aktiviteter i samspill med de ansatte ved bruk av IKT. I dag er IKT i samspill med barn i barnehagen fortsatt relativt nytt for mange.

Barn og personale i barnehagen har ulike erfaringer med og kompetanse i bruk av digitale verktøy. Denne IKT-strategien er utformet slik at alle skal ha utbytte av å jobbe med IKT i barnehagen. Det er definert tre hovedmål med prosessmål og relevant måloppnåelse.

1. Mål:

- Alle barnehager anvender digitale verktøy pedagogisk, etisk og forsvarlig.

Prosessmål:

- IKT i barnehagen skal være tilknyttet det pedagogiske arbeidet i barnehagehverdagen.
- Personalet skal utvikle nødvendig og tilstrekkelig teknisk ferdighet i og forståelse for arbeid med IKT i barnehagen.
- Barnehagen skal ha en aktiv og pågående drøfting av og refleksjon rundt etikk og dannelse ved bruk av IKT i barnehagen.

Måloppnåelse:

- Alle barnehageansatte har tilstrekkelig kompetanse til å anvende digitale verktøy pedagogisk, etisk og forsvarlig.

2. Mål:

- Alle barnehager anvender IKT som en naturlig del av det pedagogiske arbeidet.

Prosessmål:

- IKT implementeres i arbeidet med fokusområdene i kvalitetsplanen Stadig bedre som er i tråd med Stavangerbarnehagens kvalitetsplattform.

- IKT anvendes når det er relevant for et pedagogisk opplegg med fokus på best mulig og ikke mest mulig bruk.
- Personalet er bevisst på nærvær og hvordan man forholder seg til IKT i samspill med alle barn.

Måloppnåelse:

IKT er en integrert del av det pedagogiske arbeidet i barnehagehverdagen.

3. Mål:

- Alle barn utvikler gryende mediekompetanse.

Prosessmål:

- Alle barn skal gjennom pedagogisk arbeid med f. eks kvalitetsplanen Stadig bedre oppleve IKT i ulike sammenhenger og få et bredt perspektiv på IKT.
- Alle barna skal gjennom personlig erfaring med IKT utvikle teknisk mediekompetanse.
- Alle barn skal ha nærværende samtaler og refleksjon med barnehageansatte som fremmer mediekompetanse i forhold til kommunikasjon, etikk og sosialisering.

Måloppnåelse:

Alle barn skal få gjøre seg erfaringer med IKT sammen med barnehageansatte.

Mediekompetanse

I tillegg til god pedagogisk forståelse og gode mellommenneskelige relasjoner er det behov for kompetanseheving for å kvalifisere personalet til å ta i bruk digitale verktøy i samspill med barn. I IKT-strategien er mediekompetanse valgt som innsatsområde.

I takt med vårt moderne samfunns digitale utvikling står behovet for å øke mediekompetanse hos både barn og voksne helt sentralt³. Utvikling av mediekompetanse gir barn og voksne tilgang til variert læring. Flere ressurser blir tilgjengelige, mer stimulerende læringsmiljøer skapes, og potensialet for mer læring åpnes. For å få til dette trenger vi å jobbe med digitale verktøy. Like viktig er det å ikke se seg blind på ny teknologi. Tekniske ferdigheter er mindre viktig når vi snakker om IKT og mediekompetanse. Fokuset er i større grad på mestring av mange inntrykk og god forståelse av sammenhenger.

Mediekompetanse bidrar til at en klarer å navigere i ulike digitale medier og verktøy uten bruk av guider og veiledning. Det gjør det lettere å bruke websider som Google for å finne informasjon, samt å anvende informasjonen og vurdere hvilke websider som sannsynligvis er troverdige og hvilke som ikke er. Mediekompetanse gjør det enklere å kommunisere via sosiale medier, og å forstå hvordan formulere seg for å nå målgruppen. Det å navigere, interagere, produsere, konsumere og kommunisere via digitale verktøy i en virtuell verden i konstant utvikling er lettere hvis en innehar mediekompetanse. I denne sammenheng er det ikke viktig å fokusere på tekniske ferdigheter og spesifikk programvare. I stedet er det viktig å bruke IKT i samspill med den eksisterende kulturen. Tilgang til IKT må være åpen og avhengig av kontekst. I barnehagesammenheng betyr det at IKT blir integrert i det pedagogiske arbeid i samspill med barn, hvor den voksne i dialog med barn vurderer og velger ut hva de trenger av programvare for en konkret situasjon. Flexibilitet og improvisering er viktig og barna trenger å være inkludert i prosessen. De ansatte kan bruke internett, for eksempel ved å gå på «Google Maps» og snakke med barna om planeten vår og lytte til det de tenker om det de ser. Eller se video

på Youtube dersom det er relevant, eksempelvis video som viser dyr i naturlige omgivelser. De ansatte kan for eksempel bruke NRK Super og snakke med barna om hvordan hjemmesider ser ut og hva alle ikonene betyr. Barna lærer slik hvordan en hjemmeside skal «leses».

Å jobbe med IKT og mediekompetanse krever ikke at den voksne er ekspertbruker, men det krever at den voksne tør utforske IKT og på den måten skape erfaringer sammen med barna. Programmering i barnehagen er også en forberedelse mot fremtiden. Å jobbe med «programmering» i barnehagen betyr ikke å holde på med programmeringsspråk, eller forvente at de ansatte har noen erfaring med dette. Med programmering ønsker vi at barn får erfaring med IKT og hvordan de selv kan påvirke funksjonene.

Eksempelvis kan man be det digitale verktøyet ta et selvutløsende bilde om 10 sekunder. Å være mediekompetent er en viktig kompetanse for barn. Ved skolestart vil det være en hjelp med kompetanse rundt nettbrett og datamaskiner, og senere i livet vil de leve i et samfunn hvor det å kunne navigere i en virtuell verden er en stor del av samfunnsnormen. Det er derfor viktig at vi tidlig bygger opp en basiskompetanse som gjennom barnehage- og skoletiden vil være i konstant utvikling.

Kjernekomponenter:

- Ressursorienterte holdninger
- Digital dannelse
- Mediepedagogikk

³ Mediekompetanse er det Norske ordet vi har valgt for det engelske «Digital Literacy» Ola Erstad, Professor ved universitet i Oslo, argumentere for denne oversettelsen i artikkelen «Educating the Digital Generation» (Journal of digital literacy, 2015 Jubileumsnummer)

Ressursorienterte holdninger

For å lykkes med IKT i en pedagogisk sammenheng er holdningsarbeid avgjørende. Ny teknologi vil ikke bli effektivt benyttet med mindre det er positive holdninger i organisasjonen, for eksempel ved bruk av IKT i barnehagen⁴. Historisk sett har teknologi vært oppfattet som noe fremmed og farlig før det har blitt en naturlig del av kulturen. I kulturer basert på det verbale språket har skriftspråket blitt møtt med skepsis, som noe unaturlig og ikke menneskelig. Eksempelvis fryktet Platon at skriftspråket ikke var en del av bevisstheten vår, og derfor kunne risikere å ødelegge hukommelsen. I dag regnes bøker og skriftspråk som naturlig og menneskelig, og folk flest tenker ikke på skriftspråk som en form for teknologi. Teknologi og kultur henger sammen. IKT er fortsatt relativt nytt, og en naturlig integrasjon for pedagogiske holdninger og kultur må jobbes frem over tid.

Digital dannelse

Barns mediekompetanse gjør at de klarer å navigere som produsent og konsument på internett. Men internettet består av mennesker som kommuniserer. Det er derfor viktig at vi starter tidlig å jobbe med digital dannelse. Vi trenger et bevisst forhold til kommunikasjon via nettet med mennesker vi ikke trengte å forholde oss direkte til, folk vi ikke får lese ansiktet på. Ansiktsløs kommunikasjon kalles dette. Ordet ansikt brukes her i tråd med sosiologen Goffmans teorier og forståelse⁵. Ansiktsløs kommunikasjon gjør mobbing og brutal kommunikasjon langt mer sannsynlig enn vanlige

«ansikt-til-ansikt»-kommunikasjon. Når det kommuniseres via nettet ser du ikke ansiktet på mottaker. Det er ikke mulig å korrigere deg selv etter den andres reaksjon, og du trenger ikke personlig forholde deg til reaksjonen deres. Det er derfor langt større risiko for å mobbe og utestenge eller få andre til å tape ansikt på nettet. I en tid med økt tekstkommunikasjon via nettet er dette særlig viktig, da barn senere i livet vil bli konfrontert med sosiale medier, e-post og annen tekstbasert kommunikasjon.

Mediepedagogikk

Å ta i bruk digitale verktøy krever en visjon om hva som er målet med IKT og kunnskap om hvorfor vi ønske å ta i bruk IKT. Å tilby barna nettbrett i barnehagen uten noen didaktiske refleksjoner rundt bruken av det er ikke pedagogisk forsvarlig. Digitale verktøy stiller krav om didaktiske refleksjoner og kompetanse som omhandler digital dannelse, etikk og personvern. Dette aktualiserer virtuell sosialisering og kommunikasjon, og reiser etiske problemstillinger rundt bruk IKT i barnehage. Når den tekniske kompetansen utvikles trenger vi også økt fokus på mediepedagogikk. Tekniske ferdigheter alene er ikke tilstrekkelig. Særlig viktig blir derfor kvalitetsplanen Stadiq bedre og Stavangerbarnehagens fire kvalitets søyler, der mediepedagogikken kommer til uttrykk i barnehagens praksis.

⁴ Martinsen 2005

⁵ Jeppe Bundsgaard, PH.D. ved «Dansk Pædagogisk Universitet». Ordet ansikt brukes her i tråd med sosiologen Goffmans teorier og forståelse

Stavangerbarnehagens kvalitetsplattform

Alle barnehageansatte i Stavanger kommune er kjent med kvalitetsplanen *Stadig bedre*, kvalitetsplan for Stavangerbarnehagen. Denne beskriver ambisjoner og målsetting for Stavangerbarnehagen, med fokus på kvalitetsplattformen og de fire søylene. Intensjonen er å ta i bruk IKT når det jobbes med pedagogiske aktiviteter, der hvor det er meningsfylt og komplementerende.

De neste fire punktene vil kort beskrive hvordan barnehagen kan bruke IKT i forhold til søylene i kvalitetsplattformen og de fire fokusområdene i kvalitetsplanen *Stadig bedre*.

Relasjonskompetanse

Nettbrett er et effektivt IKT-verktøy. Ved bruk av nettbrett i barnehagen har det en nesten magisk effekt på barna. De samles rundt den og danner et sosialt samvær rundt bruken av nettbrettet. Avhengig av programvare og intensjon kan nettbrett enten være i hendene på barna med voksen veiledning eller kun med voksen styring. Uansett har barna et ønske om deltakelse. Dette gir en mulighet for jobbing med turtaking og det å respektere andres valg.

Med nettbrett i hånden kan det enkelte barn også få vise frem sin kompetanse og eventuelt hjelpe andre barn med vanskelig programvare. For mange barn kan det å få vise sin digitale kompetanse være en viktig og god sosial hjelp. Nettbrett kan være en invitasjon til sosialt samspill, og være til stor hjelp for barn som sliter med å bli inkludert i tradisjonelle vennsrelasjoner.

Den pedagogiske bruken av nettbrett krever voksne som klarer å skape et sosialt fellesskap rundt nettbrett, hvor barna får øve seg på å vente på tur og samarbeide. Den voksne må også vurdere hvilke barn som eventuelt trenger å bli løftet mer frem og skape rom for dette.

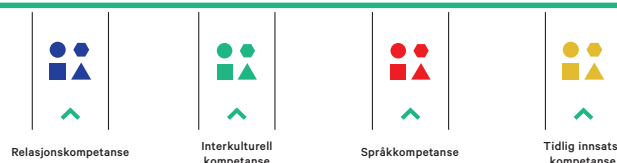
Aktivitetsforslag:

- Lag en film med en gruppe barn. Samarbeid om historien, rollefordeling og eksempelvis det å lage kostyme.
- Bruk nettbrett som et verktøy hvor barn på skift gjennom et pedagogisk opplegg får prøve å vise frem foran en gruppe. Eventuelt samarbeide om en felles tegning eller annet.
- Inkluder barna i IKT-aktiviteter. Spør om barna kan hjelpe, om de har ideer eller forslag. Oppmuntre barna til å vise frem kunnskapene sine.
- La barn få lov å dokumentere barnehagelivet selv. Med digitalt kamera klarer barn å ta bilder selv av det de opplever som viktig. Gi for eksempel barna et oppdrag om å ta bilder av den hemmelige plassen i barnehagen, den beste plassen og den verste plassen. Se resultatene og snakk med barna om bildene.
- Last gjerne opp bilder på hjemmesiden, men inkluder barna i prosessen. La dem få kjenne på hva som føles greit å laste opp på nett. Respekter barnets valg.

Sammen for **barnets beste**

Stavangerbarnehagen

Interkulturell kompetanse

Interkulturelt fokus i barnehagene vil med sikkerhet øke de kommende år. Dette stiller særlige krav til personalet i barnehagene. Mediekultur påvirker barnekultur og skaper et felleseie på tvers av hjemmekultur og språk. Den voksne kan ved bruk av mediekultur etablere felles leketema i barnehagen, som gir felles referanserammer for barna⁶.

Nettbrett tilbyr et stort utvalg av programvare som kan oversettes til mange ulike språk. Dette kan være til god hjelp i kommunikasjon mellom ulike kulturer og språk. Med nettbrett i hånden har den voksne tilgang til praktisk talt alt det kultur mennesket har skapt opp gjennom tidene. Det være seg musikk, litteratur og underholdning og annet. Det betyr at det nesten er ubegrensede muligheter for å tilnærme seg en annen kultur og fort tilegne seg verdifull kunnskap. Å lytte til musikk fra andre kulturer er tilgjengelig og gratis på ulike strømmetjenester.

Eventyr og fortellinger fra andre kulturer kan finnes med et enkelt søk på Google, og kunnskap om andre kulturers syn på barn, voksne, helligdager og annet er tilgjengelig. I tillegg er det mulig å se satellittfoto og gatebilder fra mesteparten av verden. Det gjør det mulig å sette andres kultur og opprinnelsesland i nytt og konkret perspektiv.

Aktivitetsforslag:

- Lytt på musikk fra andre land gjennom Youtube og Spotify. Finn aktuelle sangtekster via Google, oversett og snakk om meningen. Ha samlinger med norske sanger.
- Ha tema om et spesifikt land. Sett bærbar PC eller nettbrett på projektor og bruk Google Maps for å undersøke og se på landet. Snakk om hvor stort landet er, og hvor landet er i forhold til Norge. Bruk Street View, som kan gå helt ned på gatenivå, og se bilder fra hele verden. Se hvor mange folk som går på gata i Shanghai, eller hvor mange biler som kjører rundt i New York.
- Bruk Google Translate for kommunikasjon med foreldre som ikke snakker norsk. Vær oppmerksom på at selv om Google Translate ikke er perfekt i oversettelsene sine, er det likevel et godt hjelpemiddel for kommunikasjon. Google Translate kan ikke erstatte eller være et alternativ til bruk av tolk.
- Bruk skype, koble opp mot bærbar PC, nettbrett eller smarttelefon. Med skype blir det mulig å få kontakt med tolk via telefon, noe som gjør tolketjenesten lett tilgjengelig i hverdagen.

⁶ Kibsgaard, 2015

Språkkompetanse

Digitale verktøy åpner opp for nye tilganger til styrking av språkkompetanse blant barn. Lesing med dialog kan få en helt ny betydning gjennom interaktive fortellinger. Særlig tilbyr nettbrett et stort utvalg av fortellinger og eventyr hvor det presenteres visuelt med tekst eller tale samtidig. Uansett tale eller tekst har den voksne store muligheter for å fortelle barn en historie, ikke bare lese en historie. Samtidig som historien fortelles vil det ofte skje mange ulike ting på skjermen; inntrykk og muligheter som går lenger enn bare den strukturerte historien. Dette gir en rik mulighet for refleksjon og samtale med barn rundt alle disse inntrykkene. Man kan sette ord på det barna ser, og la barna fortelle hva de ser og opplever. Å jobbe med lesing med dialog er lett tilgjengelig på nettbrett gjennom et stort utvalg av historier. Dialogisk lesing er å lese en bok systematisk og samtale om det som skjer underveis. Undersøk og finn informasjon om interessante samtaleemner sammen med barna via nettet ved hjelp av dialogisk lesing på nettbrett. Gjennom IKT er det også veldig enkelt for barn å produsere egne fortellinger. De får selv skape et eventyr og snakke inn all tale på en veldig enkel og tilgjengelig måte. Barna får dele det de har laget med andre barn, voksne og foreldre, slik skapes også inspirasjon for andre.

Aktivitetsforslag:

- Å bruke nettbrett som en bok. Last ned ulike fortellinger og bruk dem med barna. Sett fokus på alle detaljene og snakk med barnet om hva de ser.
- Å hjelpe barn til å lage eget eventyr på nettbrett eller PC, hvor de selv forteller alt som skjer i historien.
- Med en filosofisk vinkling åpne også for bruk av uvante ord som utvider barns ordforråd.
- Snakk med barna gjennom bilder av ulike leker, dyr, hus, biler og andre ting. Reflekter med barna om hva de tenker om bildene; hva er størst, hva er minst, hva er levende, hva er dødt etc.

Tidlig innsatskompetanse

IKT kan gi ny innsikt i jobben med tidlig innsats. Å filme barn og vise frem for foreldre på et foreldremøte er en konkret og direkte måte å vise frem barnets utvikling og hvordan barnet har det i barnehagen på.

Med IKT kan barn også bli utfordret på ulike utviklingsområder hvor de trenger litt ekstra oppmerksomhet. De som trenger styrket motorikk kan lage en film hvor de springer rundt, de som trenger å øve på sosiale ferdigheter kan jobbe med å samarbeide og dele med andre barn.

I barnehagen er barna store deler av dagen i en sosial interaksjon med andre barn og voksne. Mange barn strever i forhold til relasjoner og har behov for sosiale pauser. IKT kan gi mulighet for pause for det enkelte barn. Å få sitte litt for seg selv sammen med en voksen og bruke nettbrett i en rolig pedagogisk aktivitet, kan stenge distraherende støy ute og hjelpe barnet å fokusere. Barnet får en nødvendig pause som i etterkant vil ha en positiv effekt i forhold til relasjoner.

I barnehagen må vi være oppmerksomme på hvor ulikt barn har tilgang til digitale verktøy i hjemmet. Derfor er det særlig viktig å ha fokus på at alle får med seg en basismediekompetanse fra barnehagen. Det er viktig å påpeke at alle barn, uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn får en basiskompetanse som bidrar til å gi likeverdige muligheter for utdanning og karrierevalg.

Aktivitetsforslag:

- Lek rollespill med barn. La dem vise frem hva det betyr å være snill med hverandre. Film rollespillet, snakk og reflekter sammen med barna i etterkant. Dette er en konkret måte å vise frem sosiale normer og regler på.
- Bruk dialogisk lesing for språkstøttestimulering.
- Vurder om et barn trenger en sosial pause i hverdagen. Nettbrett og PC kan da i bruk sammen med en voksen være en god pedagogisk aktivitet.

IKT i samarbeid med foreldre

Barnas utvikling må tenkes i et helhetlig perspektiv. Dette gjelder uavhengig om det er mediekompetanse, motorikk eller språk. Helhetlig betyr at læring er gjennomgående hele dagen. For å få til dette trenger vi å ha et godt samarbeid med foreldre og foresatte som er de viktigste for barnets utvikling.

I framtiden vil foreldre oppleve en barnehage hvor digitale verktøy av ulike typer vil bli mer synlige i hverdagen. De vil komme til å se ansatte gå rundt med nettbrett i hånden, barn med digitalt kamera og trådløse nettverksrutere på veggene. Vi ønsker med denne IKT-strategien ikke bare å gi ansatte en plattform for å jobbe med IKT, men også å gi foreldre innsikt i kunnskapen, refleksjonen og målene vi har med IKT.

Foreldre opplever ofte at barna kommer hjem og forteller at de har «bare lekt hele dagen». Gjennom leken er barna i relasjon med ansatte gjennom pedagogiske aktiviteter. Det samme vil også skje med digitale verktøy. Barn vil komme hjem og fortelle at de har spilt på data i barnehagen. Da er det viktig å vite hva spill i barnehagen innebærer. Spill i barnehagen betyr at barna har vært i et tilrettelagt pedagogisk aktivitetsforløp, presentert av en ansatt.

Digital kommunikasjonsplattform mellom barnehage og foreldre vil bli et prioritert arbeid i tråd med målet i Stavanger kommunes digitaliseringsstrategi om digitalt førstevalg.

Vi håper at denne IKT-strategien vil gi et overblikk og innsikt i hva det faktisk betyr å jobbe med digitale verktøy i barnehagen, og oppfordre til et utstrakt samarbeid mellom foreldre og ansatte i barnehagen.

Etikk og personvern

Å ta i bruk IKT og digitalt verktøy gir personalet nye utfordringer, særlig rundt etikk og personvern. Med nettbrett, PC og digitalt kamera blir det tatt mange bilder og videoer av barna i barnehagen.

Dette er en naturlig del av pedagogisk dokumentasjon og prosjektarbeid. Ved utstrakt bruk av digitale verktøy med bilder og video er det viktig at vi forholder oss bevisst til gjeldende retningslinjer for bruk av bilder.

Det er viktig at vi er oppmerksomme når vi tar bilder og video av barn, og særlig hvis vi laster opp på nettet. Det er et lovmessig aspekt hvor personvern og barns rettigheter skal ivaretas, men også et etisk perspektiv. Datatilsynets hefte «I beste mening» kan gi veiledning i dette. I tillegg til lov om personvern må samtlige barnehager bruke følgende retningslinjer:

- Vurder hensikten med alle bilder som lastes opp på nett eller brukes som dokumentasjon. Hva er det som faktisk det vises på bilde og hva er hensikten?
- Passordbeskyttelse på alle nettopplegg hvor bilder av barn er inkludert. Bytt passord ofte, gjerne hvert halvår eller oftere.
- Ta bilder med omtanke. Bruk relevante bilder og slett resten.
- Ta kun bilder av barn i full påkledning.
- Ikke fyll opp datamaskiner med bilder uten formål. Bilder er personfølsom informasjon som fortløpende bør slettes fra digitalt kamera, nettbrett og mobil.
- Inkluder barn i prosessen. Snakk med dem om bildene, hva ønsker barnet selv skal være på nettet?
- Ikke bruk private mobiltelefoner som kamera i barnehagen. Bilder av barn i barnehagen er personfølsom informasjon og skal ikke komme ut på private mobiltelefoner.
- Ved opptak av video, vær oppmerksom på samtaler, gråt og annen lyd i bakgrunnen.
- Alle telefoner og nettbrett må ha kodelås. Digitalt kamera, mobiltelefon, bærbar PC og nettbrett må i likhet med annen personfølsom informasjon låses inne når barnehagen er stengt.

Litteratur

Digitaliseringsstrategi 2014-2029, Stavanger kommune
<https://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Samfunnsutvikling/Digitaliseringsstrategi-2014-2029/Utskrift-av-digitaliseringsstrategi/>

IKT-strategi 2014-2017, Stavanger kommune
<https://www.stavanger.kommune.no/Documents/IKT-strategi/IKT-strategi.pdf>

Stadig bedre! Kvalitetsplan for barnehage 2016-2019, Stavanger kommune
<http://stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Barn-og-familie/barnehage/Pedagogikk-og-planer/>

Nordic Journal of Digital Literacy, tidsskrift <https://www.idunn.no/dk>
Center for digital pædagogik <http://cfdp.dk/erfaringer/publikationer/>
Senter for IKT i utdanningen <https://iktsenteret.no/>
Barnehage.no <http://barnehage.no/>
Martinsen, Ø. L. Perspektiver på ledelse (4. Utgave) 2015

I beste mening... Datatilsynet
<https://www.datatilsynet.no/Sektor/Skole-barn-unge/Bilder-pa-nett/Bilder-av-barn-pa-nett/>

Jepp Bundsgaard, ph.d. ved Dansk pædagogisk universitet
<http://www.jeppe.bundsgaard.net/top/index.php>

Frame Analysis, Erving Goffman
http://www.amazon.com/Frame-Analysis-Essay-Organization-Experience/dp/093035091X/ref=sr_1_1?s=books&ie=UTF8&qid=1450428011&sr=1-1&keywords=erving+goffman+frame+analysis

Kibsgaard, S. og Kanstad, M. (red). Lek og samspill i et mangfoldsperspektiv. Bergen: Fagbokforlaget. 201

Fotokreditering

Shutterstock.com og istockphoto.com

STAVANGER KOMMUNE

Oppvekst og levekår

Arne Rittedalsgate 12, 4008 Stavanger. Telefon: 51 50 70 90.

postmottak.oppvekst@stavanger.kommune.no – www.stavanger.kommune.no